



FRANS
VERHAGEN



DE KENNEDY'S

Amerika's First Family

DE KENNEDY'S

Frans Verhagen

DE KENNEDY'S

Amerika's First Family



Uitgeverij Omniboek

Uitgeverij Omniboek
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.omniboek.nl

Copyright © 2018, Frans Verhagen, Uitgeverij Omniboek

Omslagontwerp Julie Bergen
Omslagbeeld Library of Congress, Washington: De Kennedy-broers, met van
links naar rechts John, Robert en Edward
Auteursfoto Sander Heezen
Vormgeving binnenwerk Studio Mol
ISBN 9789401911382
ISBN e-book 9789401911399
NUR 680

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden op copyright van fotomateriaal te achterhalen. Zij die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

‘De Kennedy’s verblindden Amerika. We dachten dat het ons eigen licht was dat op ons werd weerkaatst. De charismatische claims oogden vanzelfsprekend en normaal voor een charismatisch land. Amerika, zo denken we graag, is buitengewoon begenadigd, een verhaal apart.’

– Garry Wills, in *The Kennedy Imprisonment. A Meditation on Power* (1980)

Inhoud

Voorwoord	11
Proloog	15
HOOFDSTUK 1	
De jaren 1848-1932 Joe sr.	19
HOOFDSTUK 2	
De jaren 1933-1945 Joe jr.	39
HOOFDSTUK 3	
De jaren 1946-1960 Jack (I)	65
HOOFDSTUK 4	
De jaren 1961-1963 Jack (II)	109
HOOFDSTUK 5	
De jaren 1964-1968 Robert	163
HOOFDSTUK 6	
De jaren 1968-2009 Ted	203
Epiloog	231
Latere generaties	235
Gebruikte literatuur	241
Illustratieverantwoording	245
Personenregister	247

Patrick Kennedy x Bridget Murphy
(c. 1823-1858) (c. 1824-1888)

Mary Kennedy (1851-1926) Joanna Kennedy (1852-1926) John Kennedy III (1854-1855) Margaret Kennedy (1855-1929)

Joe Kennedy sr. x Rose Fitzgerald (1888-1969) (1890-1995) Francis Kennedy (1891-1892) Mary Kennedy (1892-1972) Margaret Kennedy (1898-1974)

Joe Kennedy jr. (1915-1944) John Kennedy (1917-1963) Rosemary Kennedy (1918-2005) Kathleen Kennedy (1920-1948) Eunice Kennedy (1922-2009)

x Jacqueline Bouvier (1929-1994) William Cavendish (1917-1944) Robert Sargent Shriver (1915-2011)

Arabella Kennedy (1956-1956) Caroline Kennedy (1957) John Fitzgerald Kennedy jr. (1960-1999) Patrick Bouvier Kennedy (1963-1963)

Robert Sargent Shriver III (1954) Maria Shriver (1955) x Arnold Schwarzenegger (1947) Timothy Shriver (1959) Mark Shriver (1964) Anthony Shiver (1965)

Christopher Lawford (1955) Sydney Lawford (1956) Victoria Lawford (1958) Robin Lawford (1961)

Kathleen Kennedy (1951) Joe Kennedy II (1952) Robert Kennedy jr. (1954) David Kennedy (1955-1984) Mary Kennedy (1956) Michael Kennedy (1958-1997)

Patrick Joseph Kennedy x Mary Hickey
(1858-1929) (1857-1923)

Patricia Kennedy
(1924-2006)

x
Peter Lawford
(1923-1984)

Robert Kennedy
(1925-1968)

x
Ethel Skakel
(1928)

Jean Ann Kennedy
(1928)

x
Stephen Smith
(1926-1990)

Edward Kennedy
(1932-2009)

x
Virginia Joan Bennett
(1937)

Kara Kennedy
(1960-2011)

Edward Kennedy jr.
(1961)

Patrick Kennedy
II (1967)

Mary
Kennedy
(1959)

Christopher
Kennedy
(1963)

Matthew
Kennedy
(1965)

Douglas
Kennedy
(1967)

Rory
Kennedy
(1968)

Voorwoord

Ik herinner me hoeveel indruk het op me maakte, als negenjarig jongetje: de moord op president Kennedy, inmiddels 55 jaar geleden. Bij ons thuis, in katholiek verzuild Brabant, was Kennedy een held. Gewoon, omdat hij katholiek was. Hij kon geen kwaad doen, en al helemaal niet meer nadat hij, in de bloei van zijn leven, zo wreed vermoord was. Een heilige zoals we er wel meer kenden.

Vijf jaar later werd Robert Kennedy vermoord. Nederland was al wat minder verzuild, en bij hem was het niet zijn katholiek-zijn dat mij (ons, tieners) engageerde, maar de hoop dat er een nieuwe politicus was opgestaan. Dat er iemand was die progressieve idealen omarmde, iemand die de oorlog in Vietnam kritisch benaderde, die armoede en racisme aan de kaak stelde. Iemand die niet jong genoeg was om de opstandigheid van de jaren zestig te belichamen, maar die toch de belofte bood dat een charismatisch politicus de nieuwe tijd zou kunnen vertalen in beleid.

Ook Robert werd in de dood verheven tot een onaantastbaar figuur, een grote belofte, wreed weggerukt op de drempel van een nieuwe, betere politieke wereld. Ik zat toen op de middelbare school en ik herinner me dat de dood van Robert via het geluidssysteem werd omgeroepen; we zaten allemaal in spanning, die

26 uur die hij erover deed om officieel dood te gaan. Het voelde anders dan de moord op de president. De aanslag op Robert was veeleer een bevestiging van het onaangename gevoel dat was ontstaan na de moord op Martin Luther King, krap twee maanden tevoren, dat er nooit iets zou veranderen, dat de *powers that be* elke hervorming in de kiem zouden smoren. Richard Nixon won de verkiezingen en dat was dat. De oorlog ging door, de rassenrellen bleven, Watergate wachtte.

Voor beide Kennedy's geldt dat het gewelddadige einde aan hun leven hen immuun maakte voor een kritisch oordeel. Ze kwamen terecht in een virtueel mausoleum. De wereld had er anders uitgezien – veel beter – als ze waren blijven leven en hun idealen hadden kunnen uitvoeren. Dat dachten we, hoopten we, wilden we geloven. De studentenactivist en latere politicus Tom Hayden schreef in de late jaren tachtig dat als je kunt geloven dat Robert Kennedy het presidentschap had kunnen veroveren, zijn dood een van de centrale gebeurtenissen van je leven wordt. 'Die ene gebeurtenis was de dood van de hoop op vrede in Vietnam voor vijf, zes of zeven jaar en de dood van politieke hoop voor heel veel mensen.'

Wat het eerste betreft zat Hayden waarschijnlijk fout, maar wat het verlies aan hoop betreft sloeg hij de spijker op de kop. Met deze twee Kennedy's ging iets van hoop, van onbevangenheid, van progressief enthousiasme verloren, iets dat nooit meer terugkwam en in het tijdperk van de Trump-Republikeinen nostalgisch stemt. De arme Ted Kennedy, de overlevende broer, de klungelaar die in Chappaquiddick zijn geloofwaardigheid verdrook, die in zijn poging om president te worden Ronald Reagan aan de macht hielp, werd de belichaming van dat verloren ideaal.

Het is een in alle opzichten vertekend beeld, dat het de moeite waard maakt om de geschiedenis nog eens goed onder de loep te nemen. De Kennedy's als familie, als groepsgebeuren – van de

oorspronkelijke immigrant uit een gebroken Ierland tot de laatste vertegenwoordiger van de broers – verdienen het om als geheel bekeken te worden. Niet als dynastie – ik zal betogen dat daarvan geen sprake is –, maar wel als samenhangend geheel, niet de enige politieke familie in Amerika, wel een unieke politieke familie.

De journalist Tom Wicker schreef in 1964 een mooi en destijds schokkend artikel in *Esquire* onder de titel ‘Kennedy without tears’, waarin hij de eerste kanttekeningen zette bij onze neiging om John Kennedy heilig te verklaren. Die neiging is wel verminderd, zeker na de verschijning van diepgravende biografische boeken die John en Robert in hun context plaatsen en de dominante pater familias nader beschouwen. Toch zijn er weinig boeken die de Kennedy’s tezamen onder de loep nemen en met een fris oog bekijken.

Dit boek is het resultaat van mijn eigen onderzoek naar de historische betekenis van de familie Kennedy, van deze mannen die in de zo belangrijke jaren zestig ons – in elk geval mijn – politieke bewustzijn mede vormgaven. Ik heb geen oorspronkelijk onderzoek gedaan; dat is al uitgebreid gebeurd en op een manier waaraan ik niets toe te voegen heb. Dankbaar maak ik gebruik van de informatie die beschikbaar is en op basis daarvan maak ik mijn eigen analyse van de Kennedy’s in historisch perspectief. De lezer hoeft het niet eens te zijn met de conclusies die ik daarbij trek of met de oordelen die ik vel – en de vragen die ik openlaat – om met mij mee te denken. Hoe dat oordeel ook uitvalt, het is een interessant avontuur om de Kennedy’s als iconen van Amerika te volgen.

Een praktische noot: ik heb voornamen afgewisseld met een eenvoudig ‘Kennedy’ als er geen misverstand kan bestaan over welke Kennedy het gaat. Joe Kennedy sr. wil ik niet familiair bejegenen door hem Joe te noemen, maar als ik dat toch vaak doe, is het vooral voor de variatie. Hetzelfde geldt voor Jack, Robert en

DE KENNEDY'S

Ted. Hoewel het in eerste instantie soms verwarrend kan werken, zal ik ook de in Amerika gebruikelijke familiale voornamen voor het officiële Joseph (Joe), John (Jack), Robert (Bobby) en Edward (Ted) vrijuit gebruiken.

Amsterdam, juli 2018

Proloog

Zoals zo vaak bij de Kennedy's was het een beeld om nooit te vergeten en was de toespraak historisch. Op 25 augustus 2008 kreeg Edward Kennedy, door iedereen Ted genoemd, de kans het woord te voeren tijdens de conventie van de Democratische Partij in Denver, Colorado. Voor de man die sinds 1963 senator was voor de staat Massachusetts was het zijn twaalfde conventie, en iedereen wist dat het Kennedy's laatste zou zijn. De kwaadaardige hersentumor waarvoor Kennedy dat voorjaar was behandeld had hem uitgeput. Zijn familieleden en assistenten waren bang dat een toespraak op de conventie die Barack Obama zou nomineren als eerste zwarte presidentskandidaat hem het graf in zou helpen. Maar Kennedy stond erop om deze laatste toespraak te houden.

Ondersteund door Vicki Reggie, zijn echtgenote sinds 1993, kwam Kennedy het podium op geschuifeld. Na een kus op zijn lippen liet zij hem achter bij het spreekgestoelte. De zaal ging uit zijn dak. Het kon niemand ontgaan dat hier een tijdperk werd afgesloten. De laatste van de Kennedy-broers, in veel opzichten de meest succesvolle, de man die meer uit verplichting dan iets anders in 1980 zelf presidentskandidaat was geweest en dat jaar op de conventie verkondigde dat de droom nooit zou verdwijnen, deze man, inmiddels 76 jaar oud, stond hier nu om afscheid te

nemen. Kennedy kwam om zich nog eenmaal onder te dompelen in de adoratie van de menigte, om nog eenmaal te spreken over en namens zijn vermoorde broers. Zijn stem was vast, herkenbaar en nauwelijks verzwakt. De boodschap was onverminderd een pleidooi voor een beter Amerika, een Amerika dat de belofte van een beter leven voor iedereen op z'n minst probéerde waar te maken. 'We gaan opnieuw aan het werk. We kunnen hoop hebben. En de droom leeft voort,' waren zijn laatste woorden.

Zes maanden eerder, in februari, had Kennedy, omringd door enkele familieleden, onder wie Caroline, de dochter van de vermoorde president John F. Kennedy, zijn steun uitgesproken voor de jonge senator Barack Obama, die toen nog gewikkeld was in een bittere strijd met Hillary Clinton. Ted Kennedy had er geen moeite mee om in Obama de progressieve toekomst te zien die hij zelf altijd bepleit had. Volgens menigeen was deze steun van Kennedy voor Obama beslissend in de slag met Clinton, en was deze bijeenkomst het moment waarop, om in de Kennedy-terminologie te blijven, de toorts werd overgegeven van de ene generatie op de andere.

Op 20 januari 2009 maakte Ted Kennedy nog de inauguratie mee van Barack Obama, de eerste zwarte president. Opnieuw sloeg hij het advies van doktoren en familie in de wind. Hij wilde er per se bij zijn. In de vrieskou zal Kennedy ongetwijfeld hebben teruggedacht aan de inauguratie op 20 januari 1961, toen het zijn broer Jack was die de eed aflegde en symbool stond voor een breuk met het verleden. Het moet hem aangegrepen hebben. Tijdens de lunch die erop volgde, was Kennedy onwel geworden. Mogelijk had hij een lichte beroerte gehad; hij verliet Capitol Hill in een ziekenauto. Toen hij weer op adem was gekomen, beloofde Kennedy zich tot zijn laatste snik te zullen inzetten om Obama te helpen een goede gezondheidszorg en een betaalbare ziektekostenverzekering voor alle Amerikanen te verwerkelij-

ken. Op 25 augustus 2009 overleed Ted Kennedy, waarmee hij definitief het verhaal afsloot van de Kennedy-familie, die vijftig jaar lang nadrukkelijk haar stempel had gedrukt op de Amerikaanse politiek.

De geschiedenis van de Kennedy's is een familieverhaal. Het begint met de vader, zelf qua karakter ongeschikt voor gekozen publieke ambten, maar invloedrijk en machtig dankzij zijn geld, een man die toen hij zelf was vastgelopen zijn ambities overdroeg op zijn zoons. Het is een verhaal van broers die het stokje van elkaar overnamen, waarbij iedere broer ernaar streefde om de on vervulde beloftes en het wreed afgebroken leven van de broer voor hem af te ronden. Joe sr. gaf het gezin vorm, Joe jr. vormde zijn broers voor hij sneuvelde. John bereikte de top, Robert reikte ernaar. Als eenzame overlever had Ted Kennedy misschien wel de zwaarste last te dragen. Maar hij had de voldoening dat hij in bijna vijftig jaar als senator meer tot stand bracht dan zijn broers ooit konden doen. Het verhaal van de Kennedy's vond een mooie afsluiting met Teds laatste toespraak en zijn inzet voor Obamacare.

Een indringend beeld van Amerika's *First Family*

We kennen de Kennedy's als dé politieke familie van Amerika. Vijftig jaar lang wisten ze hun stempel te drukken op de Amerikaanse samenleving en de politiek. Hun familiegeschiedenis is een succesverhaal: van straatarme Ierse immigranten tot een superrijke familie waarin de vader en maar liefst vier zonen presidentiële ambities hadden. Maar het is ook een tragisch verhaal. Vader Joe had succes als ondernemer maar faalde als politicus, en bleef zijn leven lang gefrustreerd als gediscrimineerde katholieke Ierse-Amerikaan. Oudste zoon Joe sneuvelde in de oorlog. Dochter Kick verongelukte en dochter Rosemary belandde in een inrichting. John bereikte het Witte Huis, maar werd vermoord voordat hij zijn belofte waar kon maken. Ook de idealistische Robert werd om het leven gebracht. Als laatste zoon was Edward moreel gehandicapt, maar in zijn lange jaren als senator bereikte hij meer dan zijn broers.

Al deze Kennedy's combineerden bijzondere eigenschappen met dubieuze karaktertrekken. Het is misschien wel de bekendste politieke familie ter wereld, maar kennen we ze werkelijk? Deze indringende familiegeschiedenis geeft een nieuwe kijk; kritisch zonder vooringenomenheid, lovend zonder idolaat te zijn. De Kennedy's zoals u ze niet eerder ontmoette.



Uitgeverij Omniboek

www.omniboek.nl

NUR 680
ISBN 9789401911382



9 789401 911382